

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 26. marea 1927.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 34.

Nov volilni red za ljubljansko zbornico?

Časopisi govorijo o posebnem do-
ločilu v novem finančnem zakonu,
na podlagi katerega se pooblašča
minister trgovine, da izdela nov
volilni red za ljubljansko trgovsko
zbornico. Po novem volilnem redu
naj se deli zbornica na tri odseke:
trgovinski, obrtni in industrijski in
volitve naj se vršijo po principu čis-
tega proporca. Po eksperimentih,
ki se delajo v zadnjem času z ljub-
ljansko zbornico, ni dvoma, da so
te vesti resnične in da se hoče s tem
popolnoma uničiti zastopstvo, v
katerem so imeli najtežje obreme-
njeni davkoplačevalci doslej svojo
edino zaslombo in zaščito. S se-
stavo tega zastopstva po proporcju
pa bo postala tudi zbornica torišče
zgodaj za politično demagogijo, ne
pa za stvarno in objektivno raz-
pravljanje gospodarskih vprašanj.

Volilni red, ki se je sestavil v
zbornici po soglasnem sklepu vseh
članov menda pred tremi ali štiri-
mi leti, je bil končno, ko se ga je
prav po želji onih, ki se danes
zopet trudijo za nov volilni red,
popolnoma izpremenilo, končno
lansko leto odobren. — Tedanji
minister dr. Krajač je ugodil
vsem njihovim željam. Vršile so
se volitve, ki so nas stale ogrom-
nega denarja. Ker izid volitev ni
zadovoljil dveh, treh gospodov,
se je novoizvoljena zbornica na
zahtevo teh gospodov razpustila.
Protesti vseh trgovskih or-
ganizacij brez izjeme so bili za-
stojni. Osebnosti ambicije par razža-
ljenih oseb so veljale več kot volja
celokupnega organiziranega trgo-
vstva in obrtnišva, ki nima danes
svojega poklicnega zastopstva. Da
bi se pa tudi za bodoče onemo-
gočilo, da bi glas pravega, poklic-

nega trgovca in obrtnika, to je
onega, ki se stvarno preživlja sa-
mo od trgovine in obrti in je zato
tudi težko obdavčen, prišel do ve-
ljave, naj se gospodarska zborni-
ca izvoli po principu, po katerem
se sestavljajo politična zastop-
stva. Mesto našega gospodarske-
ga parlamenta, kakor ga je ime-
noval sam minister dr. Korošec,
naj dobimo, kakor je povsem
pričakovali, novo politično zborni-
co. Ali nam ni še dovolj narodna
skupščina? Ali nismo pred kratkim
dobili tudi oblasno skupščino? Če-
mu še novo ustanovo za politično
prerokanje? Trgovska zbornica naj
bo mesto resnega dela, v njej naj
pridejo do veljave pravi gospodar-
ji, kateri so po svojem poklicu, po
svoji vzgoji in strokovni usposoblje-
nosti v stanju zastopati in ščititi in-
terese svoje stroke. Do takega za-
stopstva pa, ki bi bilo tako sestav-
ljeno, da bi bile v njem pravilno
upoštevane ne samo težnje posa-
meznih strok, ampak tudi težnje
višjih in nižjih interesnih skupin v
teh strokah, ne bomo prišli potom
proporca nikdar. Zato pomeni pro-
porc smrt za naš gospodarski par-
lament, ker izključuje vsako mož-
nost, da bi mogla priti volja pravih
trgovcev, obrtnikov in industrijev
kdaj do veljave. Proti takemu na-
padu moramo vstati vsi! Če že pla-
čujemo visoke davke in nosimo naj-
težja bremena, potem bi se moralo
naše želje vsaj deloma upoštevati.
Tako preziranje je za celokupen tr-
govski, obrtniški in industrijski stan
poniževalno. Takega teptanja naše
volje si ne moremo pustiti dopasti
in mora to postopanje izzvati naj-
hujši odpor vseh stanovskih orga-
nizacij.

A. H.

Fr. Zelenik:

Provizijski potnik.

Široka javnost ne ve in si ne pre-
očuje, kako srdita postaja v trgo-
vskem življenju konkurenca, kako ljut
in težak je boj za vsakdanji kruh, in
da ta boj poraja izrastke, ki nikakor
niso v korist in ne v čast trgovskemu
življenju in delovanju.

Minili so tisti lepi časi, ki so pa tra-
jali le kratko dobo, ko je bila trgovina
neodvisna od odjemalca, ko je kupec
iskal prodajalca. Danes je blaga do-
volj na razpolago, prodajalec mora
iskati kupca in tisti trgovec, ki ima
boljšega in urnejšega potnika in za-
stopnika, dobiva več naročil. Trgovski
potnik je zopet zavzel tisto važno me-
sto in vlogo v trgovini, kakoršno je za-
vzemal in vršil pred vojno. Moderne
države, katere pospešujejo razvoj
svoje trgovine in svojega gospodar-
stva, nudijo trgovskim potnikom
ugodnosti in olajšave. Potniki uživajo
med drugim tudi znižano vožnjo na
železnici in nižje tarife za svoje vzor-
ce in kovčke. Tudi pri nas se bori-
jo (!) organizacije trgovskih potnikov
za take olajšave, toda pri nas »nema
zakona«. Značilno pa je, da dobi po-
lovično vožnjo že par oseb, če se pe-
lje kam radi zabave in tudi najnepo-
trebnejša društva, če se jim zljubi na
kak izlet itd.

Trgovski potnik se uveljavlja tudi
v našem trgovskem življenju in pro-
metu. Prešeren je zapisal, da ni vsak
klasik, kdor kaj kvasi, in tako tudi ni
že vsak »trgovski« potnik, čeravno
potuje kot trgovski. Poklic trgovske-
ga potnika je jako težak in zanj

ni usposobljen vsak, ki se je učil pro-
dajanja za pultom. Naraščajoče število
ženskih moči v trgovskih pisarnah in
v trgovinah rine moško osebo ali v
brezposelnost ali pa v poklice potnika
in zastopnika. Navadno zaposlujejo
nepoklicane potnike firme, ki nima-
jo dovoljne glavnice ali niso na višku
storilne sposobnosti in tedaj niso spo-
sobne resne konkurence. Te firme ne
prispevajo potniku za stroške, ne da-
jejo mu plače, ampak obljubijo samo
provizijo in da »potnik« more sploh
na pot, mu odrinejo nekaj predujema
na provizijo, na katero mora sicer ča-
kati tudi po več mesecev, ko so posli
popolnoma dokončani. Večkrat pa
sploh ne dobi provizije, ker je šef
prezgodaj nehal radi nedostajanja
glavnice. Orišem naj še sliko obraču-
na, kakoršen se marsikaj naredi. Ko
potnik dokonča svojo turo, si vknjiži
razne kupčije in izračuna, da mu še
ostane kak znesek, s katerim bo pre-
tolkel nekaj časa. Toda napravil je
račun brez gospodarja. Naročbe, ka-
koršne bi se fiksnemu potniku brez
obotavljanja izvršile, se črtajo provi-
zijskemu potniku, odbijejo se mu vse
povrnitve blaga itd., čeravno jih ni
kriv on, odbije se mu skonto, storni-
rana naročila radi prekasne dobave
itd. Nazadnje je revež na dolgu, če-
ravno je računal na imetek. Ne mi-
slite, da sem prečrno naslikal, še slab-
še je, saj vendar vem iz prakse.

Nadalje imamo majhne industrije,
ki izdelujejo množinske in druge
predmete, ki se sicer lahko prodajajo

in je kolekcija vzorcev priročna, to-
da resen in podjeten potnik takih
stvari ne jemlje seboj. S takimi pred-
meti se pečajo in s takimi kolekcija-
mi potujejo manj inteligentne, manj
reprezentativne osebe, ki večkrat tu-
di moralno niso na višku. Taki potni-
ki večkrat kvarijo ugled stanu trgo-
vskih potnikov in delajo umazano kon-
kurenco solidni in resni trgovini. Nji-
hove firme so konkurenca, ki dela-
jo »poceni, toda slabo«, ki imajo za
vsako turo drugega provizijskega po-
tnika. Take firme izkoriščajo bedo
brezposelnih in njihovi potniki žive
od dneva v dan. Iz predvojne dobe se
spominjam slučajev, da je tak provi-
zijski potnik čakal dneve in dneve
na predujem, posedal je po kavarnah
in ni mogel naprej, ker ni mogel pla-
čati v hotelu. Mislite si, v kako obup-
nem položaju je bil tak siromak in s
kako vnuo je delal! Mnogokrat je
takega reveža odrešil kak premože-
nejši tovariš, da mu je plačal stroške
in ga vzel seboj v drug kraj. Najbrže
se dogajajo taki slučaji tudi danes, ko
imamo večinoma provizijske potnike.

Vsak, kdor zaposluje potnika in ga
pošilja na turo, mora imeti pred očmi,
da je to zastopnik, ki zastopa firmo in
šefa. Ljudski pregovor pravi: Kakršen
gospodar, takšen hlapec. Firma, ki
hoče uživati ugled pri odjemalcih in
si ga hoče obdržati, mora imeti potni-
ka in zastopnika, ki jo bo zastopal
dostojno. Sigurnega in vplivnega na-
stopa pa ne more imeti potnik s praz-
nim želodcem in s praznim žepom,
kateremu se z obraza bere skrb za
koščkom kruha in za % provizije, ka-
teri hoče napraviti kupčijo na vsak
način. Samozavestno in primerno bo
nastopal le potnik, ki nima skrbi, s
čim bo živel jutri in s čim si bo plačal
stroške in koliko mu bo ostalo od
provizije.

Nikoli ne pošiljajte na pot mlade
ljudi, ki so se komaj izučili za pudel-
nom, ampak na potovanje spadajo
ljudje boljših let, olikani in izobraže-
ni, ki so v stroki dobro izveščani in
razumejo občevariti s strankami. Tak
potnik je seveda dražji, ne bo šel po
svetu za provizijo beračati naročb. To-
da tak potnik bo pridobil zaupanje
trajnih odjemalcev. Tak potnik seveda
zahteva kritje ali vsaj prispevek k
stroškom, hoče imeti nekaj plače in
tudi provizijo.

Zelo je trpel ugled in povrljivost
naših firm pri odjemalcih na jugu, ker
firme niso dovolj resno in natančno
izvrševale prejetih naročb in tudi ni-
so pošiljale pravih potnikov, oziroma
so pošiljale ljudi le za provizijo. Tro-
ški so veliki, zato provizijski potnik
skuša na vsak način napraviti kupčijo
in obljubuje ljudem tudi višnjevo
barvo z neba, katerih obljub pa firma
ali noče ali ne more izvršiti.

Želel bi, da bi vsi razumeli smisel
in namen tega članka, kar bi bilo v
korist ugledu naših firm in naših po-
tnikov.

KONFERENCA GLEDE PROJEKTA ZA ZAŠČITO HMELJA V CELJU.

Ker ni prišlo na konferenci, ki se je
vršila dne 6. t. m., pri ministrstvu poljo-
privrede in vod v Beogradu glede za-
konskega osnutka za zaščito kvalitet-
nega hmelja do končnih zaključkov, se
bo vršila tekoma meseca aprila še ena
konferenca in to v Celju, na koji
bodo vsi zainteresirani krogi predložili
svoje konkretne predloge. Na podlagi
teh predlogov bo ministrstvo izdelalo
pravilnik, ki bo potem, predno dobi za-
konsko moč, predložen vsem interesen-
tom v izjavo.

Tujski promet in trgovstvo.

Poleg vseh slojev prebivalstva imala
trgovski in obrtniški stan največji in-
teresa na pospešitvi in živahnem razvoju
tjuzkega prometa. To načelo velja brez-
izjemno za vse države, je in bo imelo
veljavo vedno in povsod. Z večjo ali
manjšo vnuo se poprimejo v vseh de-
želah za čim ugodnejšo rešitev tega
vprašanja, naslala je pravcata tekma,
da se privabi kolikor mogoče več ino-
zemcev v državo.

Seveda ima ta propagirana gostoljub-
nost silno realno ozadje; jasno je nam-
reč, da igra nesebičnost vodilno vlogo
pri teh človekoljubnih akcijah. V goto-
vih državah sloni preležni del gospo-
darstva sploh na tjujskem prometu. Iz
ekonomičnega stališča bi bila brez-
dvomno vsaka politika pogrešna, ki bi
ne pospeševala tjujske propagande, ali
ovirala dotok inozemskih potnikov.
Kljub temu, da se mi v splošni tekmi
za tjujski promet nič posebno ne odliku-
jemo, in tudi v bodoče vslop in polo-
vanje po našem ozemlju za tjujce ni pre-
več prikupljivo, nas poseča leto za le-
tom večje število tjujcev, ki pusle prav
čedne denarce v deželi. Ta okolnost pa
nam pravi, da bi smotrena propaganda
in pospeševalne akcije po strokovnih
načrtih tjujski promet pri nas blagodej-
no pomnožile in usvarile s tem dober
pripomoček k gospodarski ozdravitvi.

Začetnikom, kakor smo mi, se treba
učiti na izkušnjah in uspehih tujine; ki
se dajo posnemati ali vsaj primerno
prikrojene izkoriščati.

Kdo je mislil pred vojno v Nemčiji na
razmah in pomen tjujskega prometa?
Danes deluje ta dežela z naravnost
ogromnimi svotami za tjujsko propagan-
do in sicer v Ameriki. V nenavadno ši-
rokogrudnih potezah se dela reklama za
obisk nemških kopališč in letovišč. Se-
veda mislijo podjetni Nemci pri tem sa-
mo na dolar, kateremu pripravljajo
udobno potovanje v slari svet. Sprejem
na meji, potovanje po državi, bivanje na
državnem ozemlju, bi primerjal z raz-
merami pri nas, pa se raje izognem
neprijetnim očitkom nepatriotičnega
mišljenja. Državni in fiskalni interesi za-
htevajo govelo nadzorstvo državnih ob-
lasti nad tjujskim prometom ob mejah,
vsak potnik je na to kontrola pri pre-
stopu v tujo državo pripravljen, ampak
način obmejnih formalitet so lahko bi-
slveno različni.

Na Portugalskem so bile še pred kral-
kim pritožbe potujočega občinstva gle-
de obmejnih šikan na dnevnem redu;
kar na mah pa so iste skoraj docela
ulihale in potniki brez pridržka hvalijo
koncilijanto in vljudno postopanje ob-
mejnih organov.

Uprava je uvedla prav enostaven, in
kakor se vidi, zanesljiv način, da prisili
uradnišvo do potrebnega lakla napram
tjujcem. Med došlimi potniki zasačijo
moža brez veljavnega potnega lista, tu-
jec sicer v prepričevalnih besedah iz-
javlja, da so ta nedostatek povzročile
potovalne okolščine. Po običajnih pra-
ksah se nesrečnemu potniku, ki pa si-
cer ni prav nič sumljiv, da občutno po-
kusiti vsa trnjeva pol, ki je tam za ena-
ke slučaje v navadi.

Nekaj dni po tem dogodku pa se
oglasil pri obmejni oblasti delegat cen-
tralne uprave, ki iznenadenemu osobju
razkrije, da je dolični potnik preizkusni
objekt in je prekoračil mejo po višjem
naročilu s pomanjkljivimi dokumenti, sa-
mo, da se ugotovi postopanje obmejnih
organov. Napravi se dejanski zapisnik,
ki vsebuje cel potek, kazni za neume-
stno postopanje sledi v občutni ojstrini.

Taki-le manevri so se izvršili na raz-

ličnih točkah v nepričakovanih presledkih in v raznih oblikah, tako, da preizkusne osebe ni bilo mogoče razkrinkati. Kmalu ni bilo več obmejnega uradnika, ki bi z nekorektnim poslovanjem riskiral svojo službo; izcimila se je celo navada, da se je napram občinstvu s posebno vladnostjo in nenavadno posrežljivostjo postopalo, če ni bilo v polnih listinah kaj v redu!

Da se omilijo neprilike pri oskrbi s potnimi listi, imajo nekatere države, ki so medsebojno zainteresirane na luj-skem, osobito turističkim prometu, dogovor, da izdajajo priznana šporna društva svojim članom vizume za potovanje po sosednji državi.

Seveda se bodo polagoma promet ovirajoči zidovi državnih granic porušili, ostala bo samo še idealna črta političnih mej, in kdor bo hitreje odpiral vrata in pogladil prehod, bo zmagoslavno napeljavajal dotok tujkega prometa k sebi, prepuščajoč sotekmovalca usodi neizprosne birokracije, ki rešuje državo s pasivno resistenco v izvajanju mrtvih točk davno zastarelih zakonov.

K. Tiefengruber.

Razvoj svetovnega bankarstva.

Razvojni znaki svetovne bančne kupčije po vojni so v prvi vrsti počasi napredujoča koncentracija, dvigajoče se mednarodno sodelovanje, vedno večja moč in rastoča sigurnost. Mednarodnost bančne kupčije, ki je bila po vojski in po njenih posledicah predolgo in preveč utesnjena, je v popolni meri zopet vzpostavljena. Danes sili razvoj bankarstva čez predvojne razmere ven in hoče ustvariti proliutež proti narodnim oviram produkcije, konsuma in mednarodne izmenjave blaga. Ta namen se je javno izrazil v lanskem manifestu bankirjev o prosti trgovini, ki smo o njem obširno poročali. To politiko razsežnega mednarodnega skupnega delovanja so priznale zasebne banke kot brezposojno sredstvo za svoj razvoj in bo postala ta politika eden najvažnejših vodilnih nagibov njih delovanja.

Mednarodni konkurenčni boj kreditnih zavodov se giblje zato v veliko bolj ozkih mejah, kakor bi bil kdo še pred par leti spričo velikih nalog financiranja mogel pričakovati. Zlasti London in New York, ki ju je povojni razvoj silil navidez v najhujši konkurenčni boj za prvenstvo v mednarodni finansi, sta dala doslej dosti več zgledov smotrenega skupnega delovanja kot pa smotrene konkurence.

Razmerje v moči najvažnejših mednarodnih denarnih zavodov se vsled vojnih in povojnih razmer tudi ni tako bistveno spremenilo, kot so pričakovali. Petere angleške velebanke so glede moči glavnice še zmeraj na prvem mestu. Zadnja teh bank, National Provincial Bank, ki ima samo dve tretjini aktiv največjega svetovnega in angleškega bančnega koncerna — Midland Banke —, je še zmeraj nekaj močnejša kot National City Bank of New York, ki jo moramo pač smatrati za prvo zasebno banko v U. S. A. V splošnem vidimo mednarodno razmerje moči največjih denarnih zavodov sveta iz sledečega seznama. Vse je preračunjeno na funte, in je seznam podan v milijonih funtov.

Bilančne vsote največjih velebank sveta:

Midland Bank	431
Lloyds Bank	390
Barclays Bank	348
Westminster Bank	317
Nat. Prov. Bank	288
5 angleških velebank	1774
National City Bank	287
Chase Nat. Bank	199
Amer. Exchange Tr. Trust	153
Guaranty Trust	152
Nat. Bank of Commerce	148
5 ameriških velebank	939
Deutsche Bank	87
Dresdner Bank	71
Disconto Gesellschaft	63
Danat-Bank	62
4 nemške velebanke	283

Crédit Lyonnais	73
Société Gén.	70
Comptoir Nat. d' Esc.	50

3 francoske velebanke 193

Nederlandsche Handels-Mij.	36
Rotterdamska Bankver.	19
Amsterdamska banka	35
Tevenska banka	20

4 nizozemske velebanke 110

Vidimo, da razpolagajo petere angleške velebanke s skoraj še enkrat tako velikim kapitalom kot ameriške ter da ostanejo druge daleč zadaj. Funti nas ne smejo motiti. Navidežno majhna vsota 20 milijonov funtov na primer je 60 krat 90 milijonov dinarjev.

Mednarodno bankarstvo, vzeto kot enota, je lani zelo napredovalo, tako glede aktivnosti kot glede dobičkov in relativno lahke kupčije. To je tem značilnejše, ker ni niti ena od veleindustrij, spet vzeto z mednarodnega stališča, tako napredovala. Mednarodna bančna kupčija je imela dobiček zlasti od treh činiteljev: od rastoče stabilizacije valut, od napredujoče sanacije v mednarodni industriji in od padajoče tendence blagovnih cen, ki pomeni dvig zlate vrednosti oziroma dvig nakupne moči denarja. Zlasti mednarodna kupčija velikih štirih »upniških denarnih trgov« — New York, London, Amsterdam in Zürich — kaže več kot 10 odstoten dvig napram letu 1925.

Mednarodne inozemske emisije v milijonih funtov:

	1924	1925	1926
New York	206.56	216.51	221.44
London	135.41	98.82	122.05
Amsterdam	4.02	11.66	24.07
Zürich	4.40	3.54	11.24
Skupaj	350.39	330.53	378.80

Padec v letu 1925 gre na račun Anglije, ki se je pa leta 1926 dvignila skoraj nazaj na višino leta 1924. Amerika je zmeraj nad vsemi drugimi. K emisijam leta 1926 je mnogo prispevala Nemčija in jo smatrajo sedaj za nasičeno. Vendar bodo pa tudi letošnje emisije velike: želja po razširjanju ameriške industrije in po saniranju angleške industrije, denarna potreba Francije, doslej sicer v Londonu in New Yorku iz političnih vzrokov nepriznana, a v resnici obstoječa, latentna denarna potreba za eksplozijske namene angleških dominionov in kolonij, srednje- in južnoameriških republik, Balkana, Rusije.

Zasebna obrestna mera v New Yorku se je gibala od febr. 1926 do febr. 1927 med 4 in 4½%, v Londonu med 4½ in 4¾%, v Amsterdamu med 2¾ in 3½%.

Razširjenju mednarodne bančne kupčije v letošnjem letu obetajo ugoden razvoj.

V začasni odredbi mora biti naveden resnični dolžnikov dolžnik.

(Iz sodne prakse.)

A. in B. sta edina družabnika družbe z omejeno zavezo Z. in hkratu, vsak zase, tudi poslovodji družbe. Družba je bila od nekega X.-a kupila avtomobil ter je bila kupnina še na dolgu. To je porabil upnik X.-ov, ne ki P. in skušal seči po tej kupnini, še preden je imel zoper X.-a izvršilni naslov v rokah, s sodno začasno odredbo, s katero se je X.-u prepovedalo razpolagati kakorkoli s to kupnino in zlasti kupnino potegniti, A.-ju pa ukazalo, da ne sme X.-u plačati nič tega, kar bi mu bil dolžan, dokler ne ukaže sodišče, in glede terjatve nič započeti, kar bi utegnilo obzapravi ali znatno otežiti izvršbo na denarno terjatev, ki jo je dolžan. Pozneje, ko je P. dosegel zoper svojega dolžnika X.-a pravnomočno sodbo, je njegovo terjatev na kupnini za avtomobil zoper družbo dal zarubiti in si preodkazati v poteg. Družba pa njemu

ni hotela ničesar plačati, češ, da je v tem že izplačala kupnino X.-u.

P.-jevi tožbi se upira tožena družba, češ, da je ona začasna naredba ne veže, ker ni bila pravilna. Avtomobil je bila kupila družba v svojem imenu in ne družabnik ter poslovodja A. zase. Kupnino je torej X.-u dolgovala družba in ne A. Začasna odredba pa govori o X.-evi terjatvi na kupnini za avtomobil zoper A.-ja, ne zoper družbo in tudi ni bila vročena družbi, temveč A.-ju osebno. Družba je torej bila upravičena kupnino X.-u izplačati, preden je P. pravilno segel po njej. Saj se družbi ni ničesar prepovedalo.

Pravdno sodišče je obsodilo družbo po tožbenem zahtevku, da plača tožniku kupnino, in pravi v svojih razlogih: Ugovor tožene stranke, da se začasna odredba ni vročila njej, ampak njenemu družabniku in poslovodji A.-ju, ne more obveljati. To bi ne ustrezalo rednemu in poštenemu poslovanju. Sodno znano je, da dejansko obratuje, vodi in zastopa družbo Z. imenovani A. sam. On sprejema za družbo vse dopise in ukrepa vse potrebno, kar se tiče tožene družbe. Tožnik izpočetka ni mogel takoj vedeti, kdo je kupil avtomobil, ali A. osebno ali družba. A. je pa vedel, za kaj gre, in sploh zadržuje, da je on izvedel o prepovedi, bodisi v imenu družbe, bodisi tudi le osebno. Iz tega pa sledi, da družba kupnino po začasni odredbi ni mogla veljavno več plačati X.-u, proti volji in vednosti tožnika P.-ja.

Prizivno sodišče pa je prizivu tožene družbe ugodilo in je tožbeni zahtevku zavrnilo.

Prizivno sodišče izvaja v svojih razlogih nastopno: Začasna odredba s sodno prepovedjo se po § 379/3 izv. reda izvrši s tem, da se dolžniku predlagajoče stranke prepove vsaka odredba o zahtevku, njegovemu dolžniku (dolžnikovemu dolžniku) pa prepove, da do daljše sodne odredbe svojemu upniku ne sme izplačati, kar mu dolguje. Ta prepoved stopi napram dolžnikovemu dolžniku v moč, ko se mu vroči. — Iz teh zakonskih določb sledi torej prisilno in nujno, da ima taka prepoved svoj pravni učinek le, če je v sklepu, ki je dovolil začasno odredbo, pravilno in točno označena oseba, ki je res dolžnikov dolžnik in da se prav tej osebi izrecno prepove plačilo.

V našem primeru je nesporno, da je obvezana ali bila obvezana, plačati vtoževani znesek, tožena družba Z. Saj je ona v kupni pogodbi nastopila kot kupka avtomobila. Dolžnikova dolžnica je torej družba Z. Začasna odredba se je morala torej nasloviti in naperiti zoper družbo Z. in družbi Z. tudi vročiti. Iz vsebine začasne odredbe pa izhaja skladno z navedbami strank, da se je ž njo prepovedalo X.-u, da razpolaga s svojo terjatvijo, ki mu pristoji zoper A.-ja. Ni se pa navedel niti pravni naslov za to terjatev. Vročila pa se je A.-ju osebno v lastne roke. A. pa ni bil dolžnikov dolžnik. Njemu vročena začasna odredba je torej po §§ 379/3 in 385 izv. r. brez vsakega pravnega učinka glede kupnine, ki se za avtomobil nahaja ali se je nahajala v plačilni zavezi družbe Z. Tega ne more spreminiti dejstvo, da je A. poslovodja družbe Z., ker mu je bila začasna odredba vročena osebno, kot dozdavnemu dolžniku, a ne kot poslovodji pravega in edinega dolžnika, družbe Z. Za odločitev tega spora je torej povsem neodločilno, kako posluje kot poslovodja in pa to, da je vedel, za kakšno terjatev gre tožeči stranki. Zakon točno in določno predpisuje postopek za veljavnost začasnih odredb napram dolžnikovemu dolžniku in je prav pomotno naziranjje pravnega sodišča, da zadostuje, da je A. izvedel o prepovedi bodisi imenom tožene družbe kot njen poslovodja, bodisi kot oseba.

Ta začasna odredba torej ni zadela X.-eve terjatve na kupnini za avtomobil, nahajajoče se v plačilni zade-

vi dolžnikove dolžnice, družbe Z. Tega nedostatka objektivne prirode ne more nadomestiti po tožniku zatrjevana in po prvem sodišču izrečena A.-jeva slaba vera. Dobra ali slaba vera tu sploh nima vloge, ko ne gre za pravice, ki bi se bile pridobile s pogodbo, marveč za pravice, ki jih ustanavlja sodni izrek. Tak izrek ima pa veljavo in učinek le, če je pravice po zakonskih določilih dejanski res ustanovil. To je po zgoraj povedanem v našem primeru zanikati. X. je torej mogel s terjatvijo svobodno razpolagati, tožena družba pa po njegovih odredbah veljavno plačati brez ozira na tožnika, dokler ni terjatev pravilno, po predpisih zakona zasežena. Slednje se je pa poskusilo še le, ko je terjatev bila že veljavno plačana in je več ni bilo.

Revizijsko sodišče tožnikovi reviziji ni ugodilo in pravi v svojih razlogih:

Vročitev začasne odredbe A.-ju osebno, namesto kot poslovodji tožene družbe, bi končno mogla biti veljavna za primer, da je za dolžnikovo dolžnico v njej bila pravilno navedena tožena družba. Saj bi bilo treba vzeti, da je A. sprejel sklep vendar za tožbeno družbo. Nikakor pa se ne more prezreti določba § 379/9 izv. r., da se prepoved s tem izvrši, da se zakuže dolžnikovemu dolžniku, naj svojemu upniku, dolžniku predlagajoče stranke, da daljše sodne odredbe dolžne terjatve ne plača. Prepoved se mora torej izdati resničnemu dolžniku, v našem primeru toženi družbi Z., ki ima kot taka samostojne svoje pravice in dolžnosti in ki za njene zaveze upnikom odgovarja samo njeno, družbino premoženje. Prepoved se torej ne sme glasiti na drugo osebo, najsi je tudi ta sicer v pravni zvezi z dolžnikovim dolžnikom, kakor v tem primeru A., ki je družabnik in poslovodja dolžnikove dolžnice, družbe Z. Naj je torej A. tudi sprejel prepoved, prepoved ni mogla vezati družbe Z. Vkljub A.-ju izdani prepovedi je družba Z. imela plačati vtoževano terjatev svojemu upniku X.-u ali glede nje sprejeti in izvršiti po njem dana ji naročila, prav ker je prepoved izšla glede neke terjatve zoper A.-ja, ne pa nanjo in tudi ni bila vročena njej, torej se nje ni ti-kala. S plačilom pa se je tožena družba Z. oprostila dolga in sta kesnejši ubež in preodkaz v poteg v prid tožitelja brez učinka. Zato je bil tožbeni zahtevku po prizivni sodbi pravilno zavržen.

R. St.

Glavna zaloga

F. ŠIBENIK, Ljubljana.

Industrija.

Češkoslovaško pivovarstvo. L. 1926 so zvarili v češkoslovaški republiki za 9.714.199 hl piva napram 9.215.245 hl v letu 1925. To pomeni 4,5 odstotni povečanje. A predvojna produkcija še davno ni dosežena; leta 1912/13 je znašala produkcija 12.378.278 hl, lanska je bila torej 78,5% tedanje. V obratu se nahajajočih pivovarn je bilo lani 524, leta 1925 pa 552. Smo že pisali, da se je začelo na Češkoslovaškem v pivovarstvu močno koncentracijsko gibanje.

Ogrska produkcija sladkorja. Kampanja je sedaj definitivno zaključena. V kampanji 1926/27 so producirale ogrske sladkorne tovarne skupno 1.800.000 met. stotov sladkorja, napram 1.661.280 met. stotom v kampanji 1925/26, torej za 138.720 met. stotov več. To je pa 1387 vagonov več kot v kampanji 1925/26. Ogrski industrijski krogi so s tem zaključkom zadovoljni, ker zaznamuje letošnja kampanja 10 odstotno nazadovanje svetovne produkcije in bo torej šla prodaja lahko od rok.

Razne industrijske vesti. Vse gornješleske tovarne železa so pristopile poljskemu železnemu kartelu in je ta kartel sedaj popoln. — Produkcija rjavega premoga na Češkoslovaškem je bila v februarju za 10% manjša kot v januarju, produkcija črnega premoga pa za

➡ Grosisti, ki iščejo odjemalcev med trgovci na deželi, ➡ morajo inserirati v »TRGOVSKEM LISTU«! ➡

15% manjša. — Ogrski mlini razpolagajo z velikimi zalogami moke, ki jih ne morejo prodati ne doma in ne v inozemstvo. Zato so znižali ceno moke za povprečno 1 pengő; upajo, da bo šla prodaja sedaj hitreje od rok. — Hrvaška Splošna kreditna banka izkazuje 5 milijonov dinarjev čistega dobička in upravlja 246 milijonov dinarjev tujega denarja. Promet lanskega leta je znašal 43 milijard dinarjev. Dividenda bo 10 dinarjev = 10 odstotno obrestovanje delniškega nominala. — Ogrska strojna industrija se zelo trudi za osvojitve balkanskega trga, zlasti bolgarskega. V Bolgariji bodo napravili Ogri v vseh večjih mestih skladišča in zastopstva.

Denarstvo.

Italijanski zakladni urad. Po izkazu italijanskega zakladnega urada znaša efektivni prebitek 28. februarja t. l. 237 milijonov lir, kar znači napram proračunu zboljšanje za 111 milijonov. Pri računjenih je tudi onih 2331 milijonov, ki so namenjeni za znižanje obtoka bankovcev, in 167 milijonov za gradbo železnic. Te postavke so prej posebej vodili. Skupni prebitek je znašal na koncu februarja 727 milijonov lir, kar znači napram istemu roku proračunskega leta 1925/26 zboljšanje za 359 milijonov lir.

Darmstädter- und Nationalbank. — Okrajšani izraz za to veliko banko je Danat. Bilanca za leto 1926 je zaključila zelo ugodno; l. 1925 je bilo 9 milijonov mark čistega dobička, lani pa 21 milijonov. Vsled tega bodo tudi dividendo zvišali od 10 na 12 odstotkov. V posebno rezervo bodo dali 10 milijonov mark. Kreditirji banke so narasli nad 1300 milijonov mark, za polovico več kot jih je bilo lanske leto. Lastnega kapitala banka zaenkrat ne bo zvišala.

Nemška Commerz- und Privatbank je zvišala dividendo od 9 na 11%. — Vodilne češkoslovaške velebanke bodo znižale dividendo od lanskih 12% na 10%. Pred dvema letoma so jo znižale od 14 na 12%.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ptuju vabi na občni zbor, ki bo v sredo, dne 30. marca t. l. ob 19. (7.) uri v gostilniški sobi gosp. M. Brenčiča, Ormoška cesta, s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav načelnika. 2. Zapisnik zadnjega občnega zbora. 3. Poročilo načelnstva. 4. Sprememba § 14 gremijalnih pravil. (Zvišanje pristojbin). 5. Volitev štirih delegatov za Zvezni občni zbor. 6. Slučajnosti. Gremijalna dolžnost članstva je, da se občnega zbora udeleži. — Ako je sklicani zbor nesklepčen, smejo k zborovanju došli člani potem, ko so čakali eno uro, veljavno sklepati o dnevnem redu, ne oziraje se na število navzočih članov. — Franc Lenart, načelnik.

Promet.

Električna lokomotiva s 3200 KS. Na Francoskem prenavljajo železnice zmeraj bolj za električni promet. Tako na primer je sklenila družba »Chemin de fer du Midi«, da bo tekom desetih let elektrificirala vse svoje železniško

omrežje, ca 2000 km. Proge te družbe izkazujejo zlasti na severni strani Pirenejev močno napetost, obratovanje s parnimi lokomotivami je težavno in drago. Z ozirom na veliko obilico vode v Pirenejih elektrifikacija tam ne bo delala posebnih težkoč. Za prometovanje so preskusili štiri vrste lokomotiv, od kojih zaslužio zlasti lokomotive za brzovozni promet večjo pozornost, ker so to popolnoma novi vzorci. Lokomotive zmorejo delo, ki ga druge lokomotive doslej niso zmogle. Neka lokomotiva ima štiri gonilne osi, na vsaki dela motor z 800 KS, skupaj torej 3200 KS. Lokomotiva more vleči vlak 400 ton s hitrostjo 120 km na uro. To je res svetovni rekord. Uspeh, ki so ga dosegli na 25.000 kilometrov dolgih poskusnih vožnjah, je popoln.

Novosti v nemškem premogovnem prometu. Prevoz premoga iz gornjesleskih premogovnikov v Berlin je se-

daj tako urejen, da napravijo vlaki vso razdaljo tja in nazaj (1000 km) v dveh dneh, vključno nalaganje, tehtanje, odpošiljanje in izlaganje. Iz premogovnika do Berlina vozi vlak 16 ur. To, kar napravijo ti vlaki v dveh dneh, napravijo navadni tovorni vlaki v šestih dneh. Izpraznitev 20 vagonov broječega vlaka z vsebino 1000 ton opravi dva voza v 2½ minutah, za en vagon porabita 8 sekund. To je med najpresentljivejšimi in za gospodarstvo najvažnejšimi učinki novega prometnega sredstva. V par tednih bo dala nemška državna železnica nove tovorne vagonne v promet, vsebujoče po 60 ton in samo 19 ton težke. Pri njih gradbi bodo uporabili namesto doslej običajnega železa za 50 odstotkov močnejše silicijevsko jeklo, ki je šele od lanskega leta naprej v prometu in ki omogoči bistveno znižanje teže vagona ter zvišanje naloženega blaga od sedanjih 50 na 60 ton.

40% rabata
pri
1 kratnem
letnem prometu
= 40%

25% rabata
pri
4 kratnem
letnem prometu
= 100%

RESNIČEN DOBIČEK NAMESTO NAVIDEZNEGA

dosežete s prodajo mešanice čajne ročke. Višina dobička pri posameznem zavitku ni merodajna, temveč doseženi skupni promet. Po naši obširni propagandi dosežete v naših

MEŠANICAH-ČAJNE ROČKE

tekoče največje promete. Vaš dobiček ni navidezen, temveč resničen!

R. Seelig & Hille, uvozniki-čaja, Dresden-A. 1

Poštni predal št. 374

RAZNO.

Slovenskim industrijalcem in veletrgovcem. Konzorcij znanega beogradskega trgovskega lista »Privredni Pregled« izda za pravoslavno velikonoč posebno izdajo pod naslovom: »Jugoslovanski Privredni Život u reči i slici«. V tej posebni izdaji bodo priobčeni popisi in slike vseh večjih jugosl. industrijskih in trgovskih podjetij in to s posebnim namenom, da se trgovcem v južnih pokrajinah naše države pokaže, kaj premore naša industrija in trgovina. S tem se hoče osobito srbskim trgovcem dokazati, da v marsičem ne potrebujemo inozemstva. Ne bomo poudarjali važnosti, ki jo bo ta posebna izdaja »Privrednega Pregleda« imela tudi za slovensko industrijo in trgovino. Ker ta momentano žal ne more misliti na zavajevanje trgov v inozemstvu, je v njenem življenjskem interesu, da pokaže svojo ekspanzivnost v mejah Jugoslavije, osobito na našem jugu. To pa bo dosegla le s smoteno propagando. Gori omenjena posebna izdaja beogradskega »Privrednega Pregleda« je zamišljena tako, da bo kot taka v polni meri služila vpoznavanju naših pridobitnikov. Dolžnost slovenskih industrijalcev in veletrgovcev je, da se za stvar resno zanimajo ter izrabijo ugodno priliko, ki se jim nudi. Velike važnosti bo ta publikacija tudi za naša letovišča in hotele.

Nemci in Rumuni. Rumunsko poljedelsko ministrstvo je dobilo od nemških kapitalistov dve pomembni ponudbi: prva se tiče eksporta velikanskih množin žita iz Rumunije — 10.000 vagonov — druga se pa tiče obsežne pošiljatve orodja in poljedelskih strojev, ki naj jih dobavi Rumunom nemška finančna skupina. Ministrstvo se je o obeh ponudbah natančno in podrobno posvetovalo. Vse skupaj bodo najbrž prevzele rumunske ljudske banke in so se vršili tudi že tozadevni pogovori.

Nastavljenci kot delničarji. V 22 največjih ameriških podjetjih so prešle delnice v velikem obsegu v roke nastavlencev. 315.497 stalnih nastavlencev ima sedaj za 455 milijonov dolarjev nominala delnic družbe Steel Corporation jih imajo nastavljenci več kot 50.000. Tako je tudi v drugi kovinski industriji. Pri Standard Oil Co. je pri velikem številu podjetij celo več kot polovica delnic last nastavlencev. Pri treh petrolejskih družbah ima 44.000 nastavlencev za 90 milijonov dolarjev delnic.

Drobne vesti. Ogrski bančni krogi se zelo zanimajo za rumunsko gospodarstvo. Inozemskih kreditnih ponudb na Ogrsko ni več toliko kot prej, in se obrača inozemski kapital zmeraj bolj v Rumunijo. Tam se da več zaslužiti in hočejo ogrski gospodarski krogi to konjunkturo izkoristiti. Nakupili so zlasti zelo veliko petrolejskih delnic, ki se obrestujejo po 16 do 20%. — Italijanska tvrdka Ansaldo si je pridobila ca. 50 odstotkov akcijske poljske motorne tovarne »Ursus« in bo v delavnicah te tvrdke izdelovala v večjem obsegu Dieslove in Fiat motorje. Dalje bo financirala gradbo avtomobilov in bo poslala posebne inženjerje te stroke na Poljsko. — Ogrske tovarne nogavice so se v svrhu poenotenja cen in drugih prodajnih pogojev združile v interesno skupnost. — Ker se je konjunktura ogrske industrije zboljšala, prihaja ogrsko industrijsko delavstvo z zahtevami po zboljšanju plač. Splošnemu povišanju industriji niso naklonjeni, v posameznih slučajih so pa pripravljeni, da plače zvišajo. — V nasprotju z drugimi industrijami se pa ogrski mesni industriji slabo godi in ne bodo podjetja za poslovno leto 1926 plačala nobene dividende. — Jugoslovanska vlada je razpisala natečaj, za dobavo 40.000 ton železniških tračnic in se bo morala odločiti, ali jih bo naročila na Nemškem na račun reparacij ali pa na Ogrskem, kjer so stavili ugodnejše ponudbe. — Jugoslovanska monopolna tobačna uprava se pogaja že dalj časa s poljsko in češkoslovaško monopolno upravo v svrhu prodaje neporabljenih zalog tobaka iz zadnjih let. V prihodnjih dneh se bo podal višji monopolni uradnik v Prago in Varšavo, da pogajanja zaključijo. — Svetovna poraba bombaža je znašala v prvem polletju od avgusta do januarja 12.934.000 bal. — Rumunski tovarnarji špirta hočejo ustanoviti prisilni sindikat špirta, ki bi mu pripadale vse kmetijske žganjarne in vse tovarne špirta. Poljedelsko ministrstvo je temu načrtu naklonjeno in hoče priključiti sindikatu tudi vinsko trgovino.

Gospodarske vesti. Ministrski bolgarski svet je podelil »Prvi bolgarski narodni zračnoprrometni d. d.« izključno koncesijo za obrat zračnoprrometnih prog v Bolgariji in do sosednjih držav. Ta družba dela precej skupno z Junkersovo družbo. — De Pinedo je prispel, preletevši vso notranjo južno Ameriko, v Para ob izlivu Amazonke. — Tudi

Portugalci so preleteli Allanlik in so ostali v zraku nad 2500 km, za 200 km več kot Pinedo. — Ruski radio se zmeraj bolj razvija; zlasti veliko pozornost mu posvečajo v bolnišnicah. V bližini Moskve bodo zgradili oddajalca s 1000 KW, delo bo trajalo dve leti. — Bančna tvrdka Morgan and Co bo posodila mestu Rim znesek 30 milijonov dolarjev. — Italijanska trgovska bilanca v letošnjem februarju je bila boljša kot v lanskem; uvoz se je znižal za 281 milijonov lir, izvoz pa za 65 milijonov lir. — Olivnena olja so pridelali v Italiji tako malo, da ne zadostuje niti za domačo porabo. — Hranilne vloge v Avstriji so dosegle na koncu februarja rekordno višino 937 milijonov šilingov, za 45 milijonov več kot na koncu januarja, se bližajo torej že eni milijardi. Pri tem moramo upoštevati tudi to, da vloge v zadnjih mesecih stalno rastejo. To so pa samo glavni zavodi. Če prištejemo zraven še manjše podeželne hranilnice, so znašale hranilne vloge že 30. sept. 1926 več kot 1 milijardo, 1.130 milijonov. — Ruska vlada se na vso moč trudi, da bi dvignila pridelovanje lanu; semena na primer prodajajo kmelom po zelo znižani ceni. Zato pričakujejo na svetovnem trgu močnejšega dohoda ruskega lanu. — Letni zaključek ameriškega jeklenega trusla izkazuje za leto 1926 promet 1508 milijonov dolarjev (l. 1925: 1407 milijonov). Skupni dohodki so znašali 207.35 mil. dolarjev (173.78), čisti dohodki 134.84 milijonov (109.45). Prodaja v inozemstvo je bila lani najboljša po letu 1920. — Turška vlada je sklenila, da bo ustanovila avtonomno državno banko z glavnico 50 milijonov funtov. Pripuščen bo samo domači kapital. Banka ne bo imela nobenih zvez z Otomansko banko. — Češkoslovaški keramični industriji se vsled novega stavbnega zakona obeta večja zaposlenost. V zadnjem času se ji je slabo godilo in je delala samo s 30 odstotno kapaciteto. — Finančni minister v Chile je z okrožnico obvestil zunanje chilenske zastopnike, da so bili s sistemom Prudhomme — Guggenheim doseženi tako ugodni rezultati, da so mogli dosedanje nabavne stroške čiškega solitra znižati za več kot za 50 odstotkov in da je zato pričakovati znatnega znižanja cen solitra. — Nemška železna industrija je dobro zaposlena, domačih naročil ima za cela dva meseca. Tudi eksportni trg je dober, ob zvišanih cenah. Za železo v palicah od Antverpa se zahteva 5 funtov in 1 šiling po 5/2, kar pomeni za 5 šilingov zvišano ceno. — Pogajanja med delodajalci in delojemalci v tekstilni industriji v Lodžu so se končala brez uspeha. Intervencija vlade se ni posrečila. — V zadnjih letih so začeli bogata ogrska skladišča boksila bolj izkoriščati; in ker na Ogrskem ni nobene aluminijeve industrije, so aluminijevo rudo izvažali. V zadnjih tednih so sklenili z velikim nemškim koncernom dogovor glede izvoza 15.000 vagonov boksila. V ogrskih gospodarskih krogih so pa začeli šele sedaj ceniti veliki pomen boksilnih skladišč in se množijo glasovi, ki zahtevajo ustanovitev lastne aluminijeve industrije. Ves eksport boksila naj se popolnoma prepove in naj se ves material rezervira za ogrsko industrijo. Ker se z Nemci sklenjeni dogovor ne more odpovedati, zahtevajo sedaj domači krogi, naj se za onih 15.000 vagonov vpelje eksportna taksa in naj bo precej visoka.

Po svetu. Nemška družba za zračni promet »Lufthansa« je znižala voznino iz Londona v Amsterdam od 4 funtov na 3. S tem je postala zračna vožnja cenejša kot vožnja v 1. razredu železnice. — Vsa severolirska železnica od Wörglna do Buchsa je sedaj elektrificirana. — Lipski velesejm je obiskalo 155 tisoč nakupovalcev, iz inozemstva jih je bilo 25.000 in 78 držav. Razstavilo je 9300 trdk, med njimi 631 inozemskih iz 22 držav. Poleg rednih vlakov je vozilo v Leipzig nad 400 posebnih vlakov. — Uvoz v Francijo v prvih dveh letošnjih mesecih je bil za 696 milijonov frankov pod lanskim, izvoz iz Francije pa za 1 tisoč 24 milijonov frankov nad lanskim; bilanca je torej letos dosti boljše kot je bila lanska. — Nemčija kupuje v Rumuniji 10.000 vagonov žita v vrednosti 600 milijonov lejev. — Na demantnem trgu je nastopila kriza; antverpska banka demantnih kupcev je ustavila plačila, dolgovi znašajo 10 milijonov funtov. —

